

จดหมายข่าว (E-Newsletter: Agri. Policy Research)

งานวิจัยเชิงนโยบายเกษตร

ปีที่ 5 ฉบับที่ 2

ประจำเดือน พฤษภาคม – สิงหาคม 2560

ความเบื้องต้น

โดย ดร.ปิยะทัศน์ พาพอนุรักษ์ และรศ.สมพร อิศวิลานนท์

สถาบันคลังสมองของชาติ

สถาบัน Thuenen Institute of Farm Economics ร่วมกับ Global networks gUG ประเทศเยอรมนี มีภารกิจในการสร้างข้อความรู้ด้านการจัดการฟาร์ม วิเคราะห์สถานการณ์ และรวมถึงนโยบายการเกษตรในภูมิภาคต่างๆ ของโลก การทำงานของสถาบันกับพันธมิตรองค์กรต่างประเทศอยู่ในรูปของการเป็นเครือข่าย เรียกว่า “agri benchmark: Cash Crop” ในปัจจุบัน agri benchmark: Cash Crop มีเครือข่ายประกอบด้วยสถาบันการศึกษาและสถาบันหรือหน่วยงานวิจัยมากกว่า 50 สถาบัน จากภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก พร้อมกันนี้ สำนักประสานงาน “งานวิจัยเชิงนโยบายเกษตรและเสริมสร้างเครือข่ายงานวิจัยเชิงนโยบาย” สถาบันคลังสมองของชาติ ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้มีความร่วมมือทางวิชาการกับ agri benchmark: Cash Crop มาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี ค.ศ. 2011

ในทุกปี agri benchmark จะกำหนดจัดการประชุมวิชาการประจำปี เริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ. 2007 ในชื่อว่า **Cash Crop Conference (CCC)** โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สร้างความเข้าใจสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในด้านการผลิตและการตลาด ตลอดจนการเชื่อมโยงเครือข่ายงานวิจัยด้านพืชเศรษฐกิจที่สำคัญเป็นเวทีสาธารณะในการเผยแพร่ข้อความรู้ การวิเคราะห์ด้านเศรษฐศาสตร์และการจัดการฟาร์มให้กับสังคม ทั้งนี้จะมีการจัดประชุมวิชาการในทุกปีหมุนเวียนกันไปในกลุ่มของเครือข่าย/*

จดหมายข่าว “งานวิจัยเชิงนโยบายเกษตร” ฉบับนี้ ได้นำเสนอข้อสรุปจาก “การประชุมวิชาการ agri benchmark Cash Crop Conference 2017” เมือง Berlin ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ระหว่างวันที่ 11 - 15 มิถุนายน 2560 และ Post-Conference ระหว่างวันที่ 15 - 17 มิถุนายน 2560

สำนักประสานงานฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจดหมายข่าวฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจไม่มากนัก ✕

* CCC2016 in Bangkok, Thailand / CCC2015 in Goiânia, Brazil / CCC2014 in Des Moines, USA / CCC2013 in Voronezh, Russia / CCC2012 in Pilanesberg, Pretoria, South Africa / CCC2011 in Middelfart, Denmark / CCC2010 in Perth, Australia / CCC2009 in Wansford, UK / CCC2008 in Saskatoon, Canada / CCC2007 in Braunschweig, Germany

“...agri benchmark Cash Crop Conference

มีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สร้างความเข้าใจสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในด้านการผลิต และการตลาด เชื่อมโยงเครือข่ายงานวิจัยด้านพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ...

เผยแพร่ข้อความรู้ การวิเคราะห์ด้านเศรษฐศาสตร์และการจัดการฟาร์มให้กับสังคม...”

“ประเด็นข้อสรุปที่สำคัญจาก agri benchmark Cash Crop Conference 2017”

✂️ วัตถุประสงค์การประชุม

เป็นเวทีแลกเปลี่ยนความเห็นระหว่างนักวิชาการ และผู้ประกอบการ ถึงข้อปัญหาและประเด็นความท้าทายที่จะเกิดขึ้นกับพืชเศรษฐกิจที่สำคัญบางชนิด รวมถึงสร้างความเข้าใจถึงสถานการณ์ปัจจุบัน ปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งด้านการผลิต และการตลาดสินค้าเกษตรบางชนิดตลอดจนประเด็นข้อท้าทายในอนาคต อีกทั้งเป็นเวทีในการเรียนรู้ถึงการใช้อยู่ประโยชน์จากงานวิจัย การเชื่อมโยงนักวิชาการด้านการเกษตร เศรษฐศาสตร์เกษตรจากทั่วโลก ให้เกิดเป็นเครือข่ายของความร่วมมือทางวิชาการในอนาคต

✂️ รูปแบบการประชุม

เนื้อหาในการประชุมประกอบด้วยประเด็นหลักหรือหัวข้อเรื่อง (Theme) ในแต่ละวัน และหัวข้อย่อยที่เป็นประเด็นสำคัญ โดยเน้นการรายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านการผลิต การตลาด นโยบาย และเทคโนโลยีที่ใช้ในพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ จากประเทศสมาชิก อันได้แก่ ถั่วเหลือง ข้าวโพด ข้าวสาลี อ้อย/น้ำตาล มันฝรั่ง Oil seed และ ข้าว พร้อมกับการสังเคราะห์ เปรียบเทียบผลระหว่างประเทศ การหารือเรื่องการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ รวมถึงการจัดอภิปรายพิเศษ Global Forum และแลกเปลี่ยนหารือระหว่างผู้เข้าร่วมประชุม ตลอดจนการศึกษาดูงานนอกสถานที่

The Cash Crop Network
ที่มา agri benchmark

✂️ ประเด็นข้อสรุปที่สำคัญ

- เมื่อพิจารณาตลาดพืชเศรษฐกิจของโลกในช่วงปีที่ผ่านมา พบว่าราคาพืชเศรษฐกิจ โดยเฉพาะข้าวโพดค่อนข้างคงที่ เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2015 ยกเว้นในประเทศจีน ซึ่งมีนโยบายของภาครัฐสนับสนุน หากเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตของข้าวโพดในประเทศสมาชิกของ agri benchmark พบว่า ประเทศอาเจนตินามีต้นทุนการผลิตต่ำที่สุด เนื่องจากภาครัฐสนับสนุนต้นทุนด้านปุ๋ยเคมี (โดยเฉพาะฟอสฟอรัส)

✂ ประเด็นข้อสรุปที่สำคัญ (ต่อ)

- “Leading edge farmers network (LEFs)” เป็นเครือข่ายด้านการเกษตร ณ ประเทศแคนาดา ซึ่งเกษตรกรที่เข้าร่วมเครือข่ายจะได้รับข้อมูลรวมถึงแนวโน้มด้านการตลาด ความต้องการผู้บริโภค เทคโนโลยีการเกษตร และรายงานประจำปี เพื่อใช้ประกอบการดำเนินการจัดการฟาร์มและตัดสินใจด้านการผลิตอย่างแม่นยำ
- Workshop: Framing typical farms and Innovation
 “EkoTech project” เป็นโครงการร่วมมือระหว่างหน่วยงานวิชาการ บริษัทเอกชน มหาวิทยาลัย ด้านเทคโนโลยีการเกษตรตลอดการเพาะปลูก มีระยะเวลาดำเนินงาน 3 ปี ภายใต้การสนับสนุนทุนจากกระทรวงเกษตรฯ ของเยอรมัน วัตถุประสงค์ของโครงการคือ ศึกษาและพัฒนาการใช้เชื้อเพลิง (ดีเซล) สำหรับการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องด้วย กฎระเบียบของ EU ที่จะจำกัดการผลิตเครื่องจักรกลทางการเกษตร และการใช้น้ำมันเชื้อเพลิง ขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการเก็บข้อมูลและสัมภาษณ์ข้อมูลจากฟาร์มตัวอย่าง (เยอรมนี โปแลนด์ และ UK) ทั้งนี้ ข้อมูลเบื้องต้นที่ใช้ในการพิจารณา คือ ขนาดของฟาร์ม ลักษณะและกำลังของเครื่องจักรกล (Hp/ha) ระยะทางฟาร์มถึงพื้นที่เพาะปลูก ลักษณะและคุณภาพถนน ตลอดจน logistic ของพื้นที่เพาะปลูกแต่ละผืน เป็นต้น เพื่อที่จะคำนวณหา precision farming index ซึ่งควรจะเป็นสิ่งที่สะท้อนประสิทธิภาพการผลิตจากเครื่องจักรกล (จากเทคโนโลยีใหม่) ต่อไป
- Global Agricultural Trade - The German perspective
 ผู้แทนจากกระทรวงเกษตรของเยอรมัน กล่าวถึงการปฏิรูปและแนวโน้มของนโยบายเกษตรในปี 2020 นั้น จะเน้นการสนับสนุนช่วยเหลือฟาร์มขนาดกลางและขนาดเล็กมากขึ้น ให้ความสำคัญกับการค้าที่เป็นธรรม (Fair trade) รวมถึงการลดปัญหาข้อกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี

✂ ประเด็นข้อสรุปที่สำคัญ (ต่อ)

“...ประเทศเยอรมนี ได้รับการสนับสนุนทางการเงินเพื่อดำเนินมาตรการเกษตรเชิงอนุรักษ์ ภายใต้ “นโยบายเกษตรร่วม” (Common Agricultural Policy: CAP) ของกลุ่มสหภาพยุโรป...”

- ประเทศเยอรมนี ได้รับการสนับสนุนทางการเงินเพื่อดำเนินมาตรการเกษตรเชิงอนุรักษ์ ภายใต้ “นโยบายเกษตรร่วม” (Common Agricultural Policy: CAP) ของกลุ่มสหภาพยุโรป ซึ่งระบุข้อกำหนดและเงื่อนไข โดยส่วนใหญ่อยู่ในประเภทมาตรการให้การสนับสนุนภายใต้ข้อกำหนด (Cross – Compliance mechanisms) ทั้งนี้ หนึ่งใน CAP คือการส่งเสริมระบบการผลิตที่หลากหลาย อนุรักษ์ระบบนิเวศในพื้นที่เกษตรที่สำคัญ (Ecological Focus Areas: EFAs) และการคงไว้ซึ่งทุ่งหญ้าแบบถาวร ทั้งนี้มาตรการสนับสนุนทางการเงินภายใต้ข้อกำหนดนั้น มีองค์ประกอบข้อกำหนดทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัยในอาหาร สุขภาพพืชและสัตว์ รวมทั้งสวัสดิภาพสัตว์ ตลอดจนการปฏิบัติทางการเกษตรและสิ่งแวดล้อมที่ดี

- ตลาดสินค้าเกษตรที่ซบเซา อันเป็นผลจากภาวะการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก สถานการณ์ดังกล่าวนอกจากจะส่งผลต่อการค้าที่หดตัวลงแล้วยังส่งผลต่อระดับราคาผลิตผลเกษตรที่เกษตรกรได้รับและการหดตัวของรายได้ของเกษตรกร ทั้งนี้ผลกระทบจะเกิดกับเกษตรกรในภูมิภาคที่มีต้นทุนการผลิตในระดับสูงมากกว่าในภูมิภาคที่เกษตรกรมีต้นทุนในการผลิตต่ำกว่า

- **Challenges and opportunities for African sugar production**

การบริโภคน้ำตาลในแอฟริกาเพิ่มขึ้นเกือบ 2 เท่า ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา แต่เมื่อเทียบกับการบริโภคน้ำตาลของประเทศบราซิลค่อนข้างจะคงที่ แต่เมื่อพิจารณาการบริโภคน้ำตาลต่อคนต่อปี พบว่าทวีปแอฟริกาค่อนข้างต่ำ (น้อยกว่า 20 กก./ปี) เมื่อเทียบกับประเทศในภูมิภาคอื่นๆ ของโลก ความท้าทายของอุตสาหกรรมน้ำตาลในแอฟริกา คือ การเก็บภาษีน้ำตาลในผู้ประกอบการผลิตเครื่องดื่มที่ใช้น้ำตาลสูง เพื่อลดปัญหาการบริโภคที่เพิ่มขึ้น

- **Current developments in digital agriculture**

โอกาสและความเป็นไปได้ในการเพิ่มผลผลิตการผลิตจากการเกษตรดิจิทัลนั้น ขึ้นอยู่กับข้อมูลและการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการผลิต เช่น การพยากรณ์อากาศ การระบาดของแมลง และการวิเคราะห์สภาพดิน เป็นต้น รวมถึงการตัดสินใจด้านการใช้ปัจจัยการผลิตได้อย่างเหมาะสมทั้งในแง่ของเวลาและปริมาณ แนวโน้มเทคโนโลยีด้านการเกษตร เช่น การใช้ข้อมูลดาวเทียม ประกอบกับแอปพลิเคชันด้านการวิเคราะห์การจัดการฟาร์ม

“...โอกาสและความเป็นไปได้ในการเพิ่มผลผลิตการผลิตจากการเกษตรดิจิทัลนั้น ขึ้นอยู่กับข้อมูลและการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการผลิต.... ...รวมถึงการตัดสินใจด้านการใช้ปัจจัยการผลิตได้อย่างเหมาะสมทั้งในแง่ของเวลาและปริมาณ....”

✂ ประโยชน์ที่ได้รับและก้าวต่อไป

นักวิชาการด้านการเกษตร และเศรษฐศาสตร์เกษตรจากภูมิภาคต่างๆ ของโลก ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับระดับการพัฒนาการของภาคการเกษตรของประเทศเยอรมนี ยกย่องศักยภาพสำหรับนักวิชาการด้านการเกษตร และเศรษฐศาสตร์เกษตร โดยเฉพาะนักวิจัยรุ่นใหม่ จากการแลกเปลี่ยนความเห็นกับนักวิชาการผู้มีประสบการณ์จากต่างประเทศ เพื่อการพัฒนาต่อยอดขึ้นเป็นเครือข่ายงานวิชาการในอนาคต เกิดการพัฒนามุมมองเชิงนโยบาย อันนำไปสู่การเอื้อประโยชน์ต่อการสร้างโจทย์วิจัยในประเทศไทยให้สอดคล้องกับสถานการณ์ พร้อมกับประโยชน์จากความช่วยเหลือในเครือข่ายพืชเศรษฐกิจจากประเทศสมาชิก

การประชุม Cash Crop Conference 2018 มีกำหนดจะจัดขึ้นที่ ประเทศจีน ในช่วงเดือน มิถุนายน หรือ กรกฎาคม 2561

ผู้เข้าร่วมประชุม agri benchmark Cash Crop Conference 2017

ผู้ที่สนใจสามารถอ่านรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ <http://www.agribenchmark.org/>

✂ จัดทำโดย

สำนักประสานงาน “งานวิจัยเชิงนโยบายเกษตรและเสริมสร้างเครือข่ายงานวิจัยเชิงนโยบาย”

สถาบันคลังสมองของชาติ ร่วมกับ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ดร.ปิยะทัศน์ พาพอนุรักษ์ และ คุณวรภัทร จิตรไพศาลศรี

โทร. 02 126 7632 ถึง 4 ต่อ 114, 105 Email piyatat@knit.or.th, worapat@knit.or.th

<http://www.agripolicyresearch.com/>